

Datum

2025-04-01

Adress

Diarienummer

SBN-2025-168

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

Yttrande över Remiss Landsbygds- och infrastrukturdepartementet - Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö STK-2025-340

Stadsbyggnadsnämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Stadsbyggnadsnämnden avstyrker förslaget om avgift för områdessamverkan enligt utredningen. Oavsett att intentionerna att underlätta förutsättningarna för områdessamverkan är lovvärda menar stadsbyggnadsnämnden att framgångsrik samverkan bygger på engagemang och frivillighet. Lämpligheten med hänsyn till föreningsfrihet och egendomsskydd kan ifrågasättas och förslaget väcker frågor om förenlighet med Regeringsformen och Europakonventionen.

Stadsbyggnadsnämnden delar slutsatsen att det är viktigt att komma till rätta med brister i det allmännas tillsyn för att försvåra etablering av oseriösa aktörer och upprätthålla tilltron till samhället. Stadsbyggnadsnämnden ser därför positivt på förslaget om utredning av hur tillsynen över den byggda miljön kan förbättras. Stadsbyggnadsnämnden vill framhålla att möjlighet till finansiering är en viktig faktor för att kunna bedriva en effektiv tillsyn. Finansieringsfrågan blir än mer aktuell för det fall fler åtgärder undantas från krav på bygglov och byggnadsnämndernas möjlighet till finansiering av tillsyn genom byggsanktionsavgifter därmed minskar.

Stadsbyggnadsnämnden ser positivt på förslaget att inrätta av ett nationellt kunskapscentrum för trygghet och säkerhet i den byggda miljön.

Stadsbyggnadsnämnden delar uppfattningen att ett sådant centrum bör förläggas till ett universitet och instämmer med utredningen i att en lämplig kandidat är Malmö.

Yttrande

Lag om avgift för områdessamverkan

Stadsbyggnadsnämnden avstyrker förslaget om obligatorisk avgift för områdessamverkan. Med utgångspunkt i nämndens ansvarsområde anser nämnden att förslaget inte är motiverat utifrån ett samhällsbyggnadsperspektiv.

Stadsbyggnadsnämnden ser positivt på intentionerna att stärka förutsättningarna för arbete med trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder. En välfungerande områdessamverkan kan bidra till en god och hållbar livsmiljö. Samtidigt måste åtgärder vara proportionerliga och ändamålsenliga. Framgångsrik samverkan bygger enligt nämndens erfarenhet på engagemang och frivillighet. Incitament till frivilligt deltagande ger bättre förutsättningar för framgångsrik samverkan än obligatoriskt föreningsmedlemskap. Syftet att stärka finansiering av områdessamverkan skulle kunna uppfyllas på ett ändamålsenligare sätt genom olika former av ekonomiskt stöd från det allmänna till frivillig områdessamverkan.

Oavsett utredningens slutsats att obligatorisk avgift enligt förslaget inte strider mot Regeringsformen eller Europakonventionen kvarstår frågetecken i det avseendet. Även om det skulle vara förenligt med grundlagen kan lämpligheten av obligatorisk avgift och medlemskap i förening ifrågasättas med hänsyn till rätten till föreningsfrihet och egendomsskydd samt till att åtgärder ska vara proportionerliga med hänsyn till syftet.

Det finns risk att enskilda fastighetsägare kommer i kläm för det fall att förslaget trots allt införs, och man kan inte bortse från risken att en samverkansförening utnyttjas av oseriösa aktörer på andra fastighetsägares bekostnad. Förslagen reglering av förening för områdessamverkan lämnar stort utrymme för tolkning av vad för verksamhet som kan bedrivas inom ramen för föreningen samt former för verksamheten. Inga tydliga beloppsgränser inskränker heller föreningens rätt att ta ut avgift. En striktare reglering hade varit önskvärd. Möjligheten att överklaga föreningsbeslut framstår som otillräckligt för att skydda medlemmarnas intressen.

Kommunens administration av beslut om avgiftsuttag men även den tillsynsroll som följer av rätten att besluta om att avgiftsuttag ska upphöra skulle ta tid och resurser i anspråk. Förutom granskning av årsprotokoll och ärenden om att avgiftsuttag ska upphöra skulle kommunen också behöva handlägga inkomna anmälningar från missnöjda fastighetsägare. Möjlighet att ta ut avgift för administration som uppstår vid tillämpningen säkerställer inte nödvändigtvis full finansiering av sådan tillsyn.

Kommunal avgift för områdessamverkan enligt förslaget innebär en tydligare styrning från det allmänna och riskerar inte heller att inkräkta på föreningsfriheten som fastighetsägarinitierad avgift. Avgift skulle i så fall utgå först efter konstaterat faktiskt

behov av områdessamverkan utifrån en lägesbild enligt lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete, samt efter att kommunen uttömt möjligheten att uppnå samma resultat med mindre ingripande åtgärder. Samtidigt medför kommunal avgift enligt förslaget att kommunen står för stora delar av kostnaderna samtidigt som även detta alternativ ger sämre förutsättningar för ett framgångsrikt samverkansarbete än frivillig samverkan mellan engagerade aktörer.

Ett nationellt kunskapscentrum för trygghet och säkerhet i den byggda miljön

Stadsbyggnadsnämnden ser positivt på förslaget att inrätta och förvalta ett nationellt kunskapscentrum för trygghet och säkerhet i den byggda miljön. Ett sådant centrum kan vara en viktig resurs för kommunernas arbete i dessa frågor. Stadsbyggnadsnämnden delar bedömningen att det är lämpligt att ett nationellt kunskapscentrum förläggs till ett universitet för att säkra en oberoende ställning och för att få tillgång till relevant och aktuell forskning och expertis. Stadsbyggnadsnämnden noterar att det i utredningen nämns att Malmö universitet har goda förutsättningar att bedriva ett sådant centrum. Stadsbyggnadsnämnden instämmer i detta.

Utredning om hur tillsynen kan förbättras

Stadsbyggnadsnämnden anser i likhet med utredningen att det bör utredas hur tillsynen av den byggda miljön kan förbättras. Stadsbyggnadsnämnden instämmer med utredningen i att det är viktigt att komma till rätta med brister i det allmännas tillsyn för att försvåra etablering av oseriösa aktörer och upprätthålla tilltron till samhället.

Grundläggande för en effektiv tillsyn är inte bara att regelverket och de verktyg som myndigheterna ges för utförandet av tillsynen är tydliga och enkla att applicera. Som konstateras i utredningen är en förutsättning för effektiv och professionell tillsyn att det finns tillräckliga resurser. Kommande förändringar i plan- och bygglagstiftningen innebära att fler åtgärder undantas från krav på bygglov, och därmed minskar också möjligheten till finansiering av tillsyn genom byggsanktionsavgifter. Inte minst mot denna bakgrund bör en kommande utredning omfatta utredning om möjligheten för byggnadsnämnden att finansiera tillsyn på annat sätt, t.ex. genom tillsynsavgifter.

Den uppsökande tillsynen är särskilt viktig för det trygghetsskapande arbetet och som verktyg för att få bukt med oseriösa verksamheter och fastighetsägare.

Byggnadsnämnden har en unik roll i och med möjligheten att kräva fysiska åtgärder i lokaler och att viss användning av byggnad upphör. Inom ramen för en kommande utredning om tillsyn bör en översyn av tillsynskapitlet i PBL göras för att regelverket ska ge bättre förutsättningar för en effektiv tillsyn. Möjligheter för byggnadsnämnden att kräva upplysningar och genomförande av kontroller, eventuellt förenat med sanktionsavgifter, hade t.ex. varit särskilt värdefullt för en effektivare tillsyn.

Utredning om tillstånd för uthyrning

Stadsbyggnadsnämnden delar utredningens uppfattning att ett tillstånd för uthyrning skulle kunna bidra till att försvåra för oseriösa fastighetsägare och skapa en god bebyggd miljö. I likhet med utredningen menar stadsbyggnadsnämnden att det är viktigt att en eventuell utredning berör de konstitutionella frågeställningar som aktualiseras såsom näringsfrihet och egendomsskydd.

ordförande

Stefana Hoti (MP)

sekreterare

Kristina Andersson